

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2846

av Paula Bieler m.fl. (SD)

Könsselektiva och andra utsorterande aborter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att motverka att abort används som en metod för att välja egenskaper hos barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen ansvaret för att pröva ansökningar om abort som görs efter att den havande kvinnan har fått information om fostrets kön eller övriga fysiska egenskaper på hennes anmodan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av praxisen för att bevilja sena aborter.

Motivering

I takt med medicinsk och teknisk utveckling ökar möjligheterna för blivande föräldrar att få information om sitt ofödda barn. Allt från kön till förekomsten av sjukdomar och funktionsnedsättningar undersöks och meddelas den som vill. Viss information som framkommer vid rutinmässiga kontroller är dessutom obligatorisk för vårdpersonal att delge den gravida kvinnan vare sig hon vill eller inte. På många sätt är det givetvis bra att information kan delges i god tid så att föräldrar kan förbereda sig, behandling påbörjas och liv förenklas, till och med räddas. Tyvärr finns dock en tendens att använda den givna informationen till att avgöra om en abort ska genomföras eller inte. Så kallade ”selektiva aborter” blir allt vanligare och födelsetalen för barn med vissa diagnoser allt lägre. Redan 2011 rapporterades exempelvis att nästan inga barn med Downs syndrom föddes längre, efter att det blivit standard med test som kontrollerade för detta.

Från vissa håll benämns denna utveckling som en framgång. Bedömningen tycks vara att funktionsnedsättningar kan förhindras. Men ingen botas då en abort genomförs, ingen funktionsnedsättning hindras. Däremot blir funktionsnedsättningen avgörande för huruvida ett liv anses värdefullt nog att värna eller inte. Detta speglar givetvis synen på personer med funktionsnedsättning i stort, deras möjlighet till ett gott, av dem själva uppskattat, liv och deras rätt till detsamma. Men det speglar också synen på föräldraskap och föräldrars relation till sina barn, i det att föräldrar inte anses behöva anpassa sina liv alltför mycket efter sina barn. Att föda ett barn med funktionsnedsättning anses vara så betungande för den blivande föräldern att abort blir ett fullt accepterat val.

Synen på vad som är rimliga grunder för att abortera ett foster skiljer sig uppenbart mycket mellan individer och olika föräldrar. Där vissa menar att det aldrig är försvarbart drar andra gränsen vid grava missbildningar och kroniska sjukdomar, medan ytterligare andra anser att det räcker med en mindre fysisk defekt (såsom harmynthet) eller att barnet skulle vara av ett annat kön än föräldrarna önskar. I och med den svenska lagstiftningen som ger kvinnor rätt att fram till och med den artonde graviditetsveckan själva avgöra om de vill genomgå en abort eller inte, utan prövning av abortskäl, finns stora möjligheter att välja och välja bort egenskaper hos barn. Vi ser också hur dessa möjligheter används. Det är en utveckling som bör väcka oro och mana till eftertanke. Att acceptera en utveckling där villkoren för att födas är att ha av föräldrarna önskade egenskaper är att acceptera en syn där människor graderas just efter sina egenskaper så till den mån att dessa avgör deras människovärde. Därför menar jag att det är av yttersta vikt att söka efter sätt att motverka en sådan utveckling.

Ett sätt att göra detta vore att klargöra att den fria aborträtten under graviditetens första tid endast finns till som en tidsfrist för en havande kvinna att avgöra om hon är redo att bli mor eller inte. Detta val bör innefatta att acceptera barnet oavsett dess kön eller eventuell funktionsnedsättning. Således ska detta val endast vara möjligt så länge kvinnan saknar mer information än att hon väntar barn. Att aktivt välja att tillgodogöra sig information om barnets kön, hälsotillstånd eller förekomst av funktionsnedsättning ska betraktas som ett ställningstagande för föräldraskapet och en avsägelse av den fria aborträtten. Däremot ska möjligheten till prövning hos Socialstyrelsen finnas, på samma sätt som denna möjlighet idag finns för de kvinnor som passerat graviditetsvecka 18. Självfallet ska även abort kunna genomföras då det är akut medicinskt motiverat och fara föreligger för kvinnans liv.

För att ytterligare minimera risken för användandet av abort som ett sätt att välja bort barn på basis av barnens fysiska egenskaper bör i samband med ovanstående förändring det göras möjligt för en havande kvinna att avvakta med sådana kontroller som kan leda till att information framkommer vare sig kvinnan aktivt ber om det eller inte, till dess hon fattat beslut om huruvida hon vill behålla barnet eller inte. Ett exempel är det ultraljud som idag rutinmässigt genomförs mellan vecka 16–18 och som med dagens lagstiftning således sker under den tid kvinnan fortfarande fritt väljer om hon vill genomgå en abort eller inte. En lämplig förändring vore att detta ultraljud skulle ske på rutin först efter att den artonde veckan passerat om inte kvinnan uttryckligen meddelar att hon vill genomföra det tidigare och därmed avsäga sig den fria aborträtten. Tester som är av större vikt för att upptäcka akuta hälsofaror ska givetvis undantas från en sådan regel.

I sammanhanget är det värt att nämna den praxis som utvecklats av Socialstyrelsen för bedömning av ansökningar om sen abort. Myndigheten ska enligt gällande lag bevilja sen abort om synnerliga skäl föreligger. Granskningar av vad som angivits som godtagbara skäl visar dock att sena aborter beviljats såväl av sociala skäl som av fosterskador. Gällande fosterskador finns inga särskilda kriterier för graden av allvar, vikt läggs i stället vid föräldrarnas egen bedömning av hur väl de kan ta hand om barnet. I praktiken innebär detta att sortering av barn sker även relativt sent i graviditeten, då det dessutom är möjligt att ta reda på än mer information om fostret. Det finns all anledning att se över Socialstyrelsens praxis i syfte att tydliggöra vad som räknas som synnerliga skäl. Sett till begreppets tolkning i andra sammanhang bör detta rimligtvis vara en relativt snäv definition, där alternativ anses omöjliga eller åtminstone orimliga.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen tillkänna.

Paula Bieler (SD)

Julia Kronlid (SD)

Hanna Wigh (SD)